

Alþingi

Nefnda-og greiningarsvið

150 Reykjavík

Mál nr. 349

Þingskjal 360

154. löggjafarþing

Dags 23.11.2023

Umsögn um frumvarp vegna breytinga á vopnalögum, nr. 16/1998.

Ljóst er að frumvarp þetta sem nú er til umsagnar er mun strangara og flóknara en lög t.d. norðurlandanna sem nú þegar hafa uppfært lög við innleiðingu ESB löggjafar frá 2021. SKOTVÍS bendir sérstaklega á að Svíþjóð er að endurskoða sína vopnalöggjöf með þeim útgangspunkti að megintilgangur endurskoðunarinnar er að skapa regluverk sem gerir löglegum byssueigendum eins og veiðimönnum og íþróttaskyttum ekki erfitt fyrir að óþörfu og gera regluverkið skiljanlegra og aðgengilegra. T.d. leggja til skiptingu á refsíákvæðum skotvopnalaga í því skyni gera skýrari greinarmun á brotum sem venjulega eru framin af löglegum byssueigendum og notkun ólöglegra vopna af hálfu skipulagðrar glæpastarfsemi.

Undirritaður gerir athugasemdir við uppsetningu á að frumvarpi að það sé ekki sett upp miðað við greinar núverandi laga heldur er frumvarpinu stillt upp sem greinum með tilvísun í greinar í vopnalögum. Það skapar rugling við yfirferð á frumvarpi. Reyndar hefði verið betra við svo umfangsmikla endurskoðun að leggja frumvarp til vopnalaga fyrir í einni heild.

Í frumvarpi þessu er ítrekað orðalagið ...” nánar tilgreint í reglugerð”. Ein aðal ástæða ýmisa vandamála í dag í sambandi við vopnalögin er einmitt að rekja til reglugerða, síbreytilegra vinnureglna og ákvarðanna embættismanna. Ekki er ljóst að frumvarpið minnki það flækjustig.

5. gr. Eftirfarandi breytingar verða á 5. gr. laganna: a. Á eftir orðinu „skotvopn“ í 1. og 2. másl. 1. mgr. kemur: nauðsynlega íhluti. b. Á eftir orðinu „skotvopna“ í 3. másl. 1. mgr. og í 2. mgr. kemur: nauðsynlegra íhluta. c. 3. mgr. orðast svo: Óheimilt er að flytja til landsins eða framleiða skotvopn nema þau séu merkt skýrum, varanlegum og einstökum merkingum. Hið sama á við um innflutning og framleiðslu á nauðsynlegum íhlutum skotvopna. Sé nauðsynlegur íhlutur of smár til að merkja hann í samræmi við þetta skal hann a.m.k. merktur raðnúmeri, stafakóða eða stafrænum kóða. Þá skal hver grunnpakking fullbúinna skotfæra einnig merkt. d. Við 4. mgr. bætast tveir nýir málsliðir, svohljóðandi: Þrátt fyrir a- og b-lið getur lögreglustjóri heimilað að flytja inn hálfsjálfvirkar skammbyssur og hálfsjálfvirka riffla, séu vopnin sérhönnuð og sannanlega ætluð til íþróttaiðkunar. Þá er heimilt með leyfi lögreglustjóra að framleiða vopn samkvæmt þessari málsgrein til útflutnings. e. Við 5. mgr. bætist nýr málsliður, svohljóðandi: Þegar um er að notkun í samræmi við 2. mgr. 14. gr. ræðir getur lögreglustjóri heimilað innflutning eða framleiðslu eftirlíkinga. f. 7. mgr. fellur brott.

Hér þarf að skilgreina hvað er sannanlegur íhlutur. Margir íhlutir t.d. gormar, fjaðrir eru það lítil og fíngerð að ómögulegt er að merkja þau á nokkurn hátt. Þetta ákvæði ætti því að falla brott

Hvað telst sérhönnuð skotvopn til íþróttaiðkunar? Benda má að algengustu og fjölmennustu r keppnisgreinarar t.d. á norður löndum eru ekki tengdar skoriþróttafélögum beint og þar eru notuð almenn skotvopn.

11. gr. frumvarps. (13. gr. laga) „Enginn má eiga eða nota skotvopn, nauðsynlega íhluti og skotfæri nema að hafa til þess tilskilin leyfi eða heimildir. Hið sama gildir um varanlega óvirk skotvopn og eftirlíkingar skotvopna.“

Í reglugerð ESB þá er ekki kveðið á um bann eða leyfisskyldu. Gullhúðun... “Objects which have the physical appearance of a firearm (replicas), but which are manufactured in such a way that they cannot be converted to expel a shot, bullet or projectile by the action of a combustible propellant, should not be covered by this Directive.”

Þessi grein er ein af mörgum þar sem gegnið er lengra og flækjustig aukið en segir til í regluverki ESB

Í fyrsta lið 3.mgr. er fjallað um nýjan flokk skotvopnaréttinda, C-flokk, þar sem loft-vopn sem áður voru í D-flokki verða sett. Þetta er góð og löngu tímabær breyting og færir okkur nær mörgum nágrannalanda okkar þar sem loft-vopn eru jafnvel ekki leyfisskyld en þar er tilgreind yfiorleit særð eða afl. Þessi breyting gerir þeim sem iðka vilja íþróttagreinar þar sem loft-vopn eru notuð mun auðveldara fyrir og er því mjög jákvæð. En vert er að minna á að í þeim löndum sem við miðum okkur hvað oftast við þá eru loft-vopn (loft-skammbyssur og loft-riflar) oftast ekki leyfiskyld eða einhver skilyrði til að eignast. Þó ætti C leyfi að fylgja A leyfi sé viðkomandi virkur í skotíþróttafélagi og fyrirkomulag D leyfa að vera óbreytt það sem þetta yrði verulega íþyngjandi fyrir skot íþróttafólk sem nú þegar býr við mun þrengri lagaramma en nágrannalönd.

Í reglugerð/lögum ESB þá er fjallað um Flokk A, Flokk B og Flokk C. Í þessu flokkum er gerður greinamunur á hvernig sjálfvirk og hálf sjálfvirk skotvopn verið um er að ræða. Hversu mikinn skotafjöldi þau taka, er einhver aukabúnaður á þeim og þar fram eftir götunum. En í frumvarpi þesu þá er allar sjálf og hálf sjálfvirkar byssur settar undir einn hatt. Undirritaður leggur til að flokkun ESB verði skoðuð og alsjálfr- og hálf sjálfvirkar byssur verði leyfðar sem við á er hentar veiðum og keppnisgreinum Skotíþróttasambands Íslands og annarra alþjóðasambanda. Sem dæmi þ.á eru margar af vinsælustu kúlugreinum sem stundaðar eru Norðurlöndunum sem ekki hafa verið teknar enn upp á Íslandi og eru ekki innan skotíþróttasambanda.

Í þriðja lið 5.mgr sem fjallar um heimild lögreglustjóra til að leyfa notkun safnvopna tímabundið, það er mjög jákvætt að þessi grein sé inni en hún mætti vera skýrar afmörkuð til dæmis eins og nú er, þar sem meginreglan er að slík heimild gildi í viku sem og hvaða svæði séu gjaldgeng í þessu tilliti, viðurkennd skotsvæði eða jafnvel einkaland.

Varðandi fjölda skota sem viðkomandi getur átt þá væri frekast sjá hann tilgreindan í lögum þessum fremur en með reglugerð ráðherra sem gæti verið síbreytileg eftir því hver sæti í ráðherrastóli. Bendi á að þessi fjöldatakmörkun hefur verið mjög ströng hér á Íslandi og eðlilegast væri að hafa eitthvert viðmið frá Norðurlöndum þegar það er ákveðið. Sem dæmi ef núverandi reglugerð væri framfylgt væri nær ógerlegt að stunda skotfimi á Íslandi og kollegar okkar í Skandinavíu skilja ekki forsendur þeirra hér á landi.

12. gr. frumvarps (14.gr. laga) 3. málsgrein. Gengur lengra en reglugerð ESB liður 24 þar sem aðeins er talað um að tilnefna þurfi ábyrgðaraðila en ekki að viðkomandi þurfi að hafa skotvopnaleyfi

13. gr. frumvarp 15. gr. laga “Lögreglustjóri getur heimilað samtökum eða opinberu safni að eiga og varðveita skotvopn til söfnunar. Í slíku tilviki skal tilnefna einstakling sem skal annars vörslu vopnsins

eða vopnanna og skal sá einstaklingur hafa skotvopnaréttindi í flokki S.” Þetta gæti reynst mörgum söfnum erfitt að uppfylla og gengur lengra en reglugerð ESB liður 25 segir til um. Í reglugerðinni er ekki talað um að einstaklingur þurfi að vera skráður aðeins að það verði að vera skráð hvar viðkomandi gripur er í geymslu.

15. gr. frumvarps (17.gr. laga) Undirritaður kallar eftir heimild til þess að skotveiðimenn geti farið með tilvonandi veiðimenn (undir 20 ára) á veiðar og kennt umgengni og meðferð skotvopna. Slík fræðsla á að koma sem fyrst á meðan unglingar eru að mótast. Öryggisþættir kenndir á þann hátt sitja lengur og fastar. Í dag eru að koma á námskeið aðilar sem hafa aldrei snert á byssu, vel yfir tvítugt og fá lágmarks þjálfun á námskeiðum. Það er í algeru samræmi við sambærileg lög í Skandinavíu. Ítreka að opna á þann möguleika að kynna skotíþróttir fyrir almenningi og leyfa að prófa skotvopn eins og tíðkast allstaðar í Evrópu hvort sem er á skotvöllum skotíþróttafélaga eða annarra staða sem gætu boðið uppá þessa þjónustu undir eftirliti. Hér er gengið lengra en í okkar nágrannalöndum án rökstuðnings.

16.gr. frumvarps (18. gr. laga) Hér þarf að skilgreina nauðsynlega íhluti. Er t.d. byssustingur nauðsynlegur íhlutur sem þarf að skrá? Þarf þá að skrá alla hnífa lengri en 10 cm sem eru seldir í IKEA? Þarf að fá leyfi eða skrá tvíþót, sjónaukahringi, byssuól ofl? Hver er tilgangurinn?

20. gr. frumvarps (23.gr. laga) Í 3.mgr. 23.gr. segir að hver eigandi eða vörsluaðili skotvopns og fylgihluta skuli hafa yfir að ráða sérútbúnum vopnaskáp. Hér virðist horfið frá þeirri reglu að hægt sé að eiga allt að þrjú skotvopn án þess að hafa yfir að ráða vopnaskáp og telur undirritaður þessa breytingu löngu tímabæra og af hinu góða enda búið að tala fyrir þessari breytingu í mörg ár án árangurs við yfirvöld.

Um 6.mgr 23.gr. segir að ráðherra skuli setja reglugerð um stærð skápa eftir fjölda skotvopna íhluta og skotfæra. Þessi grein þykir undirrituðum orka mjög tvímælis, skotvopn eru mjög mismunandi að stærð og skápur sem tæki að hámarki fimm riffla mundi léttilega rúma tuttugu skammbyssur svo gróft dæmi sé tekið, heppilegra væri að leggja þá skyldu á leyfishafa skotvopnaleyfa að þeir geti sannanlega komið öllum sínum vopnum í þar til gerða skápa.

“Skotvopn í eigu skotfélaga skulu að auki vera varðveitt í húsnæði sem er búið þjófavörn og vaktað af viðurkenndu öryggisfyrirtæki. Hið sama á við um safnvopn. Þá er ráðherra heimilt að setja í reglugerð skilyrði um hvað telst vera viðurkennt öryggisfyrirtæki skv. 4. mgr. “ Undirritaður telur að ekki sé hægt að uppfylla þetta ákvæði í dag þar sem ekkert öryggisfyrirtæki starfar eða er með viðbragsaðila utan stór Höfuðborgarsvæðisins Suðvesturlands að/og með Selfossi og á Akureyri og innanverðum Eyjafirði. Þarna ætti að koma í staðinn: Öryggiskerfi með úthringibúnaði og myndavélavöktun. Svo viðkomandi aðilar séu ekki neyddir til að kaupa þjónustu sem er ekki fyrir hendi og veitir falskt öryggi.

Einnig er hér maður fremur vilja sjá það skýrt og afdráttarlaust í lögunum frekar en að falla undir reglugerð ráðherra.

Rétt er að geta þess að geymsla skotfæra og íhluta í stálskápum getur reynst varhugaverð sökum þess að sé þrengt að slíkum efnum td við bruna myndast sprengihætta sem er ekki til staðar séu þau geymd í öðrum læstum hirslum. Að geyma varanlega óvirk vopn og eftirlíkingar í sérstökum vopnaskáp ætti að vera óþarfi og gengur lengra er regluverk ESB, þar sem þar með er ávinningur af því að vera með eftirlíkingar frekar en virk vopn og að gera eldri og úrsérgengin vopn óvirk er þar með farinn. Nægilegt ætti að vera með veggfestar læsingar eða læsta sýningarskápa sem dæmi.

Undirritaður gerir athugasemd um afhverju 30 gr F liður oig 31 grein vopnalaga sé ekki tekin með í þessu frumvarpi en óskað hefur verið eftir því 10 ár. Núverandi vopnalög lög eiga nánast enga hliðstæðu í Evrópu er varðar takmörkun á bogaeign almennings og ekki heldur stoð í regluverki ESB sem við virðumst taka nær allt eftir en höfum ekki viljað gagnvart þessu atriði. í regluverki ESB þá er bogi og allt sem þeim tilheyrir sagt sem íþróttatæki og því sé það ekki leyfis eða skráningarskylt og því ekki skilgreint undir vopnulögum um hvað sé skilgreint vopn.

En undirritaður hefur verið einn fremstur í flokki með að fá lögum hér á landi um bogaeign breytt til samræmis við norðurlöndin bæði persónulega, og svo í gegnum lands hagsmunasamtök bogaeigenda Bogveiðifélag Íslands. Það hefur farið mikill tími í gegnum árin í samtöl og bréfaskriftir og heimsóknir við þingmenn, ráðuneyti, umsagnir til Allsherjarnefndar ofl, flest allir sammála um að breyta þurfi þessu en samt engin tilbúinn til þess. Starfsmenn ráðuneytis hafa samt nokkurm sinnum byrjað vinnuna en vegna alþingiskosninga og sérstaklega tíðum tilfærslum á starfsfólki í ráðuneytum þá hefur þessi vinna alltaf verið sett á ís og nýr aðili þurfti að byrja nær uppá nýtt með tilheyrandi töfum ofl.

Fyrir gildistöku núverandi vopnalaga 1998 þá voru lög in Á Íslandi sambærileg Norðulöndunum en þá fannst einhverju fólki sem hafði ekkert vit á því hvað það væri að fjalla um, ekki nógu sniðugt að hafa engar reglur um bogaeign og var núverandi reglum bætt inn eftir aðra umræðu án þess að tala við t.d bogfiminefnd ísí eða þá aðila sem stunduðu bogfimi á þessum tíma. Sem sagt bara huglægt og persónuleg skoðun sett inn í lög án röksemda. Með þessum breytingum þá datt gjörsamlega botninn úr allri bogfimi á Íslandi, og búðir sem þá voru að selja boga töldu þessar reglur vera það íþyngjandi að fólk hætti að kaupa boga og hættu að flytja inn.

Núverandi lög og reglugerðir t.d setja bogaeign á sama stall og skammbyssueign þar sem gert er skilyrði samkvæmt 14gr reglugerð vopnalaga um að vera í íþróttafélagi innan ÍSí og yfirvöld hafa ekki viljað fella hana niður þrátt fyrir að það sé í gildi félagafrelsi á Íslandi og samkvæmt þeim er óheimilt að skylda fólk til að vera í félögum og því klárt að samkvæmt því ætti 14gr reglugerðar að vera ólögleg og búin að vera frá 2006 eftir úrskurð umboðsmann alþingis um að ólöglegt væri að skylda íþróttafélag að vera aðili að ÍSí en ekki tekið út gagnvart einstaklingum. í staðin að breyta reglugerð þá var vinnureglu breytt af hálfu ráðuneytis og ríkisilögreglustjóra árið 2007.

Bogaeign almennings á Norðurlöndunum er engum skilyrðum háð hvorki leyfi/skráningu, aldri, afli, gerð boga og örvaodda eða notkun þess við æfingar, keppni, veiði eða í ferðalagið.

Það að skjóta af boga, stunda bogfimi er í 5 sæti yfir öruggustu íþróttir í heimi. Hvað segir það okkur? Það er mun hættulegra að stunda og meðhöndla áhöldin í t.d fótbolta, Kjörfubolta, handbolta, fimleikum, frjálsar, hestamennsku og allar þessar vinsælustu íþróttir á Íslandi. Bogfimi og golf er á svipuðum slóðum gagnvart hættumati.

Undirritaður leggur til breytingar.

Legg til er að 30 gr F liður og 31 grein laganna breytist þar til heildarendurskoðun getur farið fram. Þannig að röðun nr í lögum riðlast ekki.

30 gr f. lásboga, langboga, slöngubyssu eða önnur slík vopn, svo og örvarodda. Þetta tekur þó ekki til boga sem ætlaðir eru til æfinga eða keppni í bogfimi.

Breytist í 30gr f. lásboga, slöngubyssu eða önnur slík vopn

31 gr Barni yngri en 16 ára má ekki selja eða afhenda örvaboga með meiri togkrafti en 7 kg eða oddhvassar örvar.

Breytist í 31. Öllum sé heimil notkun á Trissubogum, Sveigbogum og langbogum áháð aldri og dragþyngd boga. 18 ára og eldri er heimilt að kaupa án leyfis og skráningarskyldu tilgreinda boga ásamt öllum aukahlutum er tengjast þeim svo sem öllum gerðum af örvum og örvaoddum óháð notkun.

Þingmannafrumvarp þvert á flokka hefur legið inni um breytingu á 31 grein laganna 386. mál, lagafrumvarp 151. löggjafarþing 2020–2021. en ekki enn fengið fullt brautargengi alsherjarnefndar því væri tilvalið að taka það með þessu í ljós þess að nefndarsvið hafi óskað eftir umsögnum um það mál mars 2022.

Með að setja 18 ára aldurtakmark á kaup þá erum við aðeins strangari.

Einnig með eftirfarandi breytingatillögum þá tókum við á þeirri ólög sem 14gr reglugerð vopnalaga er sem umboðsmaður alþingis hefur sagt ekki standast vegna úrskurðar frá 2006-2007 um að skildu aðild að íþróttafélagi innan ísís sé ólögleg. Tel það einnig vera verk alþingis sé að laga það sem stenst ekki lög/reglugerðir sé þeim bent á það þó ráðuneyti hafi ekki frumkvæði að breytingum. Vil einnig benda á að í frumvarpi til vopnalaga sem lagt var á vorþing 2013 þá var lagt til að allt um boga yrði tekið úr lögum til samræmis við norðurlöndin að beiðni Bogveiðifélag Íslands.

30.gr. frumvarps 40.gr. laga það er ljóst að einhver misbrestur hefur verið á skráningu vopna í gegnum árin og þær skrár ekki alltof áreiðanlegar og enn eru að koma fram vopn úr t.d. dánarbúum sem eru ekki per se ólögleg eða illa fengin en óskráð. Það hefur verið hægt að framvísa þeim og fá skráð löglega án eftirmála fyrir þann sem hefur haft leyfi til eignar og vörslu og gert það að eigin frumkvæði og án refsiverðrar háttsemi ekki upp á yfirborðið og séu skráð löglega. Sbr. frétt FACE frá í september. Nýja rafrænskraningarkerfið er í molum. Eftir að það var tekið upp þá hafa byssur verið að tynast í kerfinu, rangt skráðar á einstaklinga og skráð ónýt eða sem eitthvað annað. Mismunur á ferlum milli embætta um hversu langann tíma þetta tekur á að taka sama tíma á milli embætta eða hafa bara 1 miðlægan leyfisdeildagrunn þá skiptir ekki máli hver gefur út leyfið ef einstaklingur er með allt á hreinu þá er þetta ekki vandamál. En hins vegar fyrst þetta er orðið rafrænt þá ætti þetta að vera orðið nokkuð sjálfvirk, það ætti ekki að þurfa aðskoða hverja umsókn fyrir sig ef kerfið væri þannig sett upp að ef einhver þarf handvirk samþykki útaf einhverju þá stoppi leyfis umsóknina að öðru leyti á umsóknin bara að renna í gegn og rafrænskilríki notuð til að klára ferlið. Þannig ætti einstaklingur geta farið í búð eða keypt af aðila byssur og klárað ferlið á staðnum án þess að þurfa að koma aftur.

<https://www.face.eu/2023/09/how-the-revision-of-the-firearms-regulation-will-impact-stakeholders/>

“There are an estimated 35 million illicit firearms owned by civilians in the EU, so it’s vital that we take action to tackle this dangerous problem. We need to make sure, however, that we don’t do it at the expense of legitimate users and avoid creating unnecessary and unworkable burdens for them”.

Aðeins um frumvarpið. Það er verið að ganga lengra en regluverk ESB segir til um. Það er verið að setja saman hluti undir ákveðna leyfisflokka eins og það sé verið að reyna einfalda í sumum tilvikum en öðrum að auka skrifræðið og skerða frelsi einstaklinga að óþörfu sem er þvert á þá vegferð sem ESB er að fara í og önnur norðurlönd. Vilja reyna finna leiðir til að finna ólögleg skotvopn og sem falla

undir skilgreiningur vopna til hernaðar en á samátíma rýmkareglur fyrir almenning sem hafa allt löglegt og uppi á borði.

Hérna er smá skilgreinnig á flokkun ESB smá dæmi úr hverjum flokki en lesa þarf vel regluverk ESB til að skilja hvað er í raun á bak við hvern flokk

Category A — Prohibited firearms Bannað að eiga en leyft til hernaðar.

- Automatic firearms.
- Automatic firearms which have been converted into semi-automatic firearms, without prejudice to Article 7(4)
- Any of the following centre-fire semi-automatic firearms:
 - short firearms which allow the firing of more than 21 rounds without reloading, if:
 - a loading device with a capacity exceeding 20 rounds is part of that firearm; or
 - a detachable loading device with a capacity exceeding 20 rounds is inserted into it;

Category B — Firearms subject to authorisation Leyft að eiga fyrir almenning og til veiða

- Semi-automatic long firearms whose loading device and chamber can together hold more than three rounds in the case of rimfire firearms and more than three but fewer than twelve rounds in the case of centre-fire firearms.
- Semi-automatic firearms for civilian use which resemble weapons with automatic mechanisms other than those listed under point
- Single-shot short firearms with centre-fire percussion.

Að öðru þá tek ég undir og styð við umsögn Skotvís og þeirra greinagerð, Gunnloga félag byssusafnara.

Ég óska eftir að fá fund með nefndinni til að fara yfir þessi mál sé þess kostur og ef óskað er eftir nánari upplýsingum

Virðingafyllst

Indriði R. Grétarsson

Sauðárkróki

Formaður Bogveiðifélag Íslands

Formaður Bogfímideildar Tindastóls

Bogfímipjálfari innan Bogfímisambands Íslands/WA

Bogfímipjálfari innan IFAA

Fyrirverandi stjórnarmaður og formaður í Skotvís